

знання. Розуміння за документознавцем відповідальності як за поточне комплектування, так і збереженість документа, передачу майбутнім поколінням історичних за значенням документів стає одним із ключових напрямів у підготовці фахівців. Або ж набуває пріоритетності теза, що документ є основною складовою пам'яті спільноти. Від професіоналізму, принциповості співробітників архівів, бібліотек, документознавців установ залежить повнота та об'єктивність документальної презентації функціонування у просторі та часі спільноти як живої системи.

Список використаних джерел:

1. Brussels, 2018 – 2018/0008 (NLE) Proposal for a COUNCIL ECOMMENDATION on Key Competences for Lifelong Learning
2. Balcar, J. Is it better to invest in hard or soft skills? The Economic and Labour Relations Review. 27(4) p. 454.
3. Balcar, J., Homolová, E., Karásek, Z., et al. (2011) Transferable Competences across Economic Sectors: Role and Importance for Employment at European Level. Luxembourg: Publications Office of the European Union (version without appendices).
4. James, R. F., & James, M. L. (2004, December). Teaching career and technical skills in a “mini” business world. Business Education Forum, 59 (2), 39–41.
5. Оганов, А. А., Хангельдиева И. Г. Исторические судьбы национальных культур в эпоху глобализации. *Межкультурный и межрелигиозный диалог в целях устойчивого развития: материалы международной конференции*, (Москва, 13–16 сентября 2007 г.) / под общ. ред. В. К. Егорова. М.: РАГС, 2008. 848 с.
6. Петрик, В. Сутнісна характеристика інформаційних воєн. *Соціальна психологія*. 2009. № 4. С. 132–140.
7. Прибутко, П. С., Лук'янець І. Б. Інформаційні впливи: роль у суспільстві та сучасних воєнних конфліктах. К.: вид. А. В. Паливода, 2007. 252 с.
8. Жарков, Я., Онищук М. Інформаційно-психологічне протиборство в сучасному світі: проблемно-історичний аналіз. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2007. № 14–15. С. 101–104.
9. Почепцов, Г. Г. Теория и практика информационных войн. Ровно: ППФ «Волинські обереги», 1999. 124 с.

Ковальська Л. А., канд. іст. наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
м. Вінниця

ДЖЕРЕЛОЗНАВЧЕ ГРУПУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ТА ІНШИХ ВИДІВ ДОКУМЕНТІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Процес класифікації управлінської документації ускладнюється широкими зв'язками таких документних комплексів. Управлінською називають систему документації, яка забезпечує реалізацію управлінської функції окремої установи. А цілями класифікації подібних документів є: для документознавців – удосконалення оперативності у діяльності й комунікації апарату управління, для архівознавців – систематизація документних масивів під час підготовки для зберігання, пошукової діяльності й видачі за запитом користувачів, для джерелознавців – аналіз інформаційної цінності, виявлення ієрархічних зв'язків у структурі владних повноважень.

Завдяки стійкості комплексів управлінських документів їх варто роздрібнювати за виразними атрибутами. Найбільш обґрунтованою і комфортною є класифікація систем документації С. Кулешова, яка розподіляє документи на базові, інфраструктурні та дисциплінарні [2]. Українська дослідниця Г. Швецова-Водка пропонує кілька класифікаційних схем: «за семантичними ознаками, які характерні для галузей знання, тематики; за типологією, яка здійснюється за знаковою системою передачі інформації, матеріалом та конструкцією носія інформації, характеристиками інформаційної складової документа тощо» [4]. За іншими принципами здійснено спробу класифікувати документні джерела у роботі Г. Січкаренко, яка ґрунтується на західних моделях класифікації документів інформації і виокремлює три основні типи: основний, вторинний, третинний.

Архівознавча методологічна парадигма дозволяє зробити класифікаційну модель документів, яка на думку В. Бездрабко, має ґрунтуватися на визначених моделях: «Генеральна схема» тематично ієрархізована та відповідає базовим сферам діяльності суспільства – політичній, економічній, культурній. Під «класифікацією документа інформації» розуміємо систему розподілу предметів (понять) за блоками, зведеними з урахування закономірних та історичних, логічних або сутнісних (внутрішньо необхідних і загальних) зв'язків між ними, їхніх найсуттєвіших ознак, яка дозволяє проводити пошук інформації» [1]. Об'єктом документознавчого аналізу є «всі види, жанри і форми документів», наголошує А. Сокова. Проте, виходячи з тези авторки, що головною функцією документознавства є теоретико-методологічне забезпечення, можемо говорити, що насамперед об'єктом уваги є функціонуюча документація.

Класифікуючи документні джерела Другої світової війни, необхідно виходити з того, що вони є органічним складником джерельної бази історії України. Але не дивлячись на набутий досвід, універсальної схеми класифікації не існує, і кожен науковець повинен провести власну класифікацію і згрупувати документні джерела залежно від сформульованої теми й означених завдань дослідження. Нині історики, враховуючи активний розвиток техніки і технічних засобів, виділяють окрему групу джерел – зображально-аудіальні (технічно-графічні, військово-картографічні, фотодокументальні, аудіовізуальні, аудіальні), що у випадку дослідження радянського партизанського руху та підпілля є вагомим джерелом за своєю візуалізованою (ілюстративною) інформативністю.

Соціальні та комунікативні можливості таких документів недооцінено в радянській історичній науці. Так, джерелознавець С. Шмідт кінофотофонодокументи не виділяє в самостійну групу, а розподіляє їх серед різних типів джерел. Дослідник В. Стрельський фонодокументи виділяє в окремий різновид джерел, а кінофотодокументи додає до образотворчих матеріалів [3]. Л. Пушкар'єв в обґрунтовуванні видової класифікації писемних джерел поширює її принципи на всі документні джерела. У запропонованій ним класифікації кінофотофонодокументи виділяються в різні самостійні типи джерел, що певною мірою є виправданим. Історики О. Кузін, М. Варшавчик, М. Черноморський вважають, що кінофотофонодокументи відносяться до одного типу документних джерел. Ця думка підтримана Н. Мандральською у зв'язку з побудовою загальної класифікаційної схеми документів загалом [3]. На думку Я. Калакури, під поняттям класифікаційної схеми необхідно розуміти сукупність тих чи інших параметрів групування джерел за обраними домінуючими ознаками з метою ґрунтовного їх дослідження й отримання найповнішої та достовірнішої інформації. Тому виправданим є виокремлення зображально-графічних (статичних) та аудіовізуальних (динамічних) документів в окремий тип зображально-аудіальних документів.

Масив документних джерел Другої світової війни можна умовно класифікувати за принципом їхнього походження, способом кодування та матеріального носія, відтворення інформації на такі види у межах певних типів. Джерелознавча методологічна парадигма дає змогу запропонувати таку класифікаційну модель документних джерел: 1) писемні документні джерела (документи радянського законодавства; документація радянських політичних і громадських організацій; документи нормативного характеру надзвичайних органів влади та управління; діловодна документація радянських органів влади та управління; публіцистика та літературні

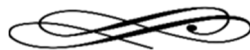
пам'ятки радянського руху Опору; джерела особового походження); 2) зображально-аудіальні документні джерела (технічно-графічна документація; військово-картографічні документи; фотодокументи; аудіовізуальні документи; аудіальні документи) [3].

Документологічна парадигма дає можливість розробити таку класифікаційну модель документних джерел, яка ґрунтується на схемах управлінської документації українських вчених Я. Калакури, С. Кулешова, В. Бездрабко, І. Матяш та інших. Управлінська документація: документні джерела нормативного характеру; громадсько-політичні документні джерела; організаційно-розпорядчі, протокольно-стенографічні документні джерела й офіційне листування; планово-облікові документні джерела; контрольно-звітні і статистичні документні джерела. Документні джерела особового походження структуровані за принципом адресної комунікації: документні джерела автокомунікативного характеру; документні джерела з фіксованою адресною комунікацією; документні джерела з нефіксованою адресною комунікацією. Аудіовізуальні документні джерела: кінодокументні джерела; фотодокументні джерела; аудіальні документні джерела.

Запропонована класифікаційна модель документних джерел Другої світової війни дає змогу ефективно здійснити аналіз тематичного комплексу документних джерел. Безумовною та найбільш достовірною групою джерел є управлінська документація, яка визначала стихійно утворену ієрархічну модель управління і різнопідпорядковану (партійну, військову, безпекову тощо) систему керівництва на початкових етапах війни, а також встановити схеми документних комунікаційних зв'язків у структурі військово-політичного керівництва держави в умовах її перебудови на військовий лад.

Список використаних джерел:

1. Бездрабко В. В. Управлінське документознавство: навч. посібник для вузів. К.: Четверта хвиля, 2006. 208 с.
2. Кулешов С. Г. Управлінське документознавство. К., 2003. 57 с.
3. Ковальська Л. А. Джерелознавчий дискурс історії радянського Руху Опору (1941–1945 рр.). Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 462 с.
4. Швецова-Водка Г. М. Документознавство: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 398 с.

Литвинська С. В., канд. філол. наук, доцент

Юрченко В. О., канд. іст. наук, доцент

Національний авіаційний університет, м. Київ;

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ВЕБ-САЙТ ЯК КОМУНІКАЦІЙНИЙ КАНАЛ І ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ У СФЕРІ АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Сайт є інформаційним ресурсом і оптимальним способом інформування. Веб-сайти надають доступ до інформації віддаленим користувачам і прості у використанні.

Наразі існує багато ресурсів, які містять інформацію про авіаційну сферу. Так, Міжнародна організація цивільної авіації (далі – ІКАО) досліджує проблеми міжнародної організації цивільної авіації, створення аеропортів та аеронавігаційних засобів, розробляє міжнародні стандарти для проектування й експлуатації повітряних суден, правила використання обладнання, засобів зв'язку та управління польотом; сприяє уніфікації митних,